

Fahim heeft vanaf haar geboorte altijd jongensklere gedragen. beeld Mariëlle van Uiter

Beter een nepjongen dan geen jongen

tekst Valeska Hovener
beeld Mariëlle van Uiter

In een klein dorpje, even buiten de Afghaanse hoofdstad Kabul, woont een traditioneel Afghaans gezin. Althans, zo lijkt het. Met twee zoons in hun midden heeft de boerenfamilie voor de buitenwereld aanzien, hun vier dochters daargelaten. En daar zijn ze trots op. Dat binnenshuis de waarheid anders is, doet er niet zo veel toe. Niemand die hardop zegt dat hun eerste zoon, Fahim (14), eigenlijk een "bacha posh" is: een meisje, vermomd als jongen.

Het was ergens in de winter dat de moeder van het gezin op het punt stond te bevalen van haar vierde kind. Na drie dochters had ze vurig om een zoon gebeden. Dit keer zou het eindelijk zover zijn, ze wist het zeker.

Maar toen het kind geboren werd, was het opnieuw een meisje. De tranen biggelden over haar wangen. Een tante wist echter raad. „Laten we haar jongenskleertjes aantrekken en kijken of het staat”, zei ze tegen de radeloze moeder.

Als de baby een jongen zou worden, zou de omgeving anders tegen het gezin aankijken. Er zou niet worden geroddeld dat de familie ongeluk bracht met vier dochters. Jongens zetten tenminste de familielijn voort. Meiden zijn slechts handelswaar, goed genoeg om aan een andere familie te worden verkocht.

„Daarom wilde ze dat ik een jongen werd”, legt Fahim uit, die

haar geboorteverhaal maar al te graag vertelt, maar haar meisjesnaam liever achterwege laat om de simpele reden dat ze zich „geen meisje voelt.” Haar echte naam werd omgedoopt tot Fahim, en zo werd de baby als eerste mannelijke telg van de familie trots aan het dorp gepresenteerd.

Nu, veertien jaar later, ziet Fahim eruit als een lange, knappe jongen. Ze heeft een stoere

„Ik heb haar uit liefde de vrijheid gegeven”

uitstraling en kortgeknipt, zwart haar. Met een opvallend, gekleurd shawl'tje om haar nek en een kort leren jack aan lijkt ze op een normale Afghaanse tiener. Afkomstig

uit de provincie, dat dan weer wel. Wie haar van een afstandje bekijkt, zal niet doorhebben dat ze onder haar katoenen "sjalwar" (lang, oversized overhemd met slobberbroek) misschien wel een vrouw aan het worden is. Maar daar wil Fahim niets van weten. „Ik voel mij een jongen, en geen meisje”, zegt ze met gefronste wenkbrauwen. „Als ik loop als een jongen, praat als een jongen en sta als een jongen, dan ben ik toch gewoon een jongen?”

Privilege

Fahims leefwereld reikt niet verder dan het boerenerf en het kleine huis van klei waar ze samen met haar ouders, vier zussen en een jongere broer woont. Waar haar zussen zich stiltejes in een hoek van de kamer begeven, zit zij samen met haar vader Mohammad (57) en haar oom wijdebeens aan tafel, met één hand uitdagend in haar zij.

Haar oom kijkt ze met een grote glimlach recht in de ogen aan. Een

privilege dat ze duidelijk als 'jongen' verworven heeft. Een goed Afghaans meisje zou haar ogen neerslaan en zich zo onopvallend mogelijk gedragen, maar daar hoeft Fahim zich geen zorgen over te maken.

„Iedereen in de buurt gelooft toch dat ik een echte jongen ben”, zegt ze. Een geheim dat door de hele familie in stand wordt gehouden. En als 'jongen' wordt ze alom ondersteund. „Fahim is altijd onze broer geweest, en niet onze zus. Ze denkt ook als een man”, zegt een van haar oudere zussen. „We zijn blij voor haar.”

Verborgen bestaan

Fahim is zeker niet het enige meisje dat als jongen wordt opgevoed. In heel Afghanistan komen "bacha posh" voor. Het is een gebruik dat letterlijk in het Dari vertaald wordt met "als jongen verkleed". Maar hoeveel vermeende jongens er precies rondlopen, is door hun verborgen bestaan moeilijk te achterhalen. „Ik heb nog nooit een andere bacha posh ontmoet”, zegt Fahim.

Sommigen worden net als Fahim vanaf hun geboorte als jongen vermomd, anderen wanneer ze een paar jaar oud zijn. Zodra ze in de puberteit komen, worden ze doorgaans geacht weer terug te veranderen in een vrouw, wat weer nieuwe problemen met zich mee kan brengen.

Maar daarvan lijkt bij Fahim nog geen sprake te zijn. Zij weet niet beter dan zich als een echte, Afghaanse jongeman te gedragen. Hoe ze moet lopen, praten en bewegen, heeft ze van haar vader afgekeken. „Toen ik nog klein was, volgde ik mijn vader overal naartoe en deed ik al zijn bewegingen na”, vertelt Fahim. „Hij is mijn grote voorbeeld.”

Vader Mohammad glundert trots bij alles wat Fahim zegt of doet. „Fahim is een goede zoon. Ook haar jongere broertje kijkt tegen zijn oudere 'broer' op.”

Spierkracht

Als oudste 'zoon' heeft Fahim sinds een paar jaar de verantwoordelijkheid over een eigen stukje grond. De familie bezit 16 hectare land, twee stuks vee, een hond, wat kippen en een 12 meter diepe waterput. Fahim verbouwt net als haar vader groenten en druiven. „Mijn vader pakte een schop en liet me zien wat ik moest doen”, zegt Fahim, die inmiddels naar buiten is gegaan om haar werk te demonstreren.

Op haar slippers loopt ze het droge land op en duwt met haar voeten zo hard ze kan de schop in de aarde. „Kijk, zo moet het”, zegt ze ietwat buiten adem. Maar is land bewerken geen zware taak, waar vooral veel spierkracht voor nodig is? „Ik ben net zo sterk als een man”, zegt Fahim met harde stem. „Als boer werk ik even hard. Vrouwen zijn niet zwak, zoals de meeste mannen hier denken”, voegt ze er resoluut aan toe.

Fahim wil graag bewijzen dat ze als meisje niet onderdoet voor een man. „Laatst daagde een neef mij uit en heb ik hem mooi op zijn neus geslagen. Iedereen stond erbij te kijken. Mij krijg je echt niet zomaar op de grond”, zegt ze triomfantelijk.

Haar twee zussen, die eerder geruisloos achter haar aan liepen, beginnen te giechelen. „Ook hen sla ik soms”, zegt Fahim gekschend. „Alleen wanneer we aan het stoeien zijn”, zegt de oudste zus.

„Toch ben ik heel anders dan hen”, gebaart Fahim met haar duim naar achter. „Zij praten over niets anders dan trouwen en kinderen krijgen, onderwerpen waar ik als jongen niets mee kan.” Fahim trekt een vies gezicht. Praat ze dan met andere jongens over meisjes? „Nee!” roept ze. „Al had ik wel een keer dat twee meisjes met mij aan het flirten waren. Dat vind ik grappig, omdat ze niet weten dat ik ook een meisje ben.”

Sterke soldaat

Er zijn verschillende redenen waarom ouders willen dat hun dochter als bacha posh door het leven gaat. Zo geloven de meeste Afghanen dat het geslacht van het kind wordt bepaald door de moeder. Een moeder die alleen dochters baart, zal vast iets mankeren.

Een bacha posh kan haar helpen om niet voor gek te worden

verklaard. Een nepjongen is altijd nog beter dan geen jongen. Dat laatste kan ook praktisch zijn; in de provincie mogen alleen jongens werken, meiden niet.

Bovendien zou een bacha posh magische krachten hebben die ervoor zorgen dat het volgende kind een jongetje wordt. En geloof het of niet, ook Fahim kreeg er een broertje bij.

Vader Mohammad heeft als gelovige man zo zijn eigen verklaring: „Ik geloof dat de islam goed is voor iedereen, zowel voor mannen als vrouwen. Hierin zijn vrouwen vrij, maar binnen hun eigen omgeving. Ik heb Fahim uit liefde de vrijheid gegeven om zelf te kunnen kiezen of ze een meisje of een jongen wil zijn.”

Die vrijheid betekent voor Fahim dat ze met andere mannen kan praten zonder meteen beschuldigd te worden van onzedelijk gedrag. Ze hoeft ook geen hoofddoek te dragen, laat staan een boerka of chador. Ze mag naar school, als ze dat zou willen, en kan zonder problemen haar gedichten voordragen in een radioprogramma. „Ik schrijf

over bekende, sterke mannen als Ahmed Shah Massud, die als militaire leider tegen de taliban heeft gevochten”, vertelt ze.

Diep in haar hart zou Fahim ook een sterke soldaat willen zijn, maar dat is lastig voor een bacha posh. „Mannen en vrouwen in het Afghaanse leger zijn gescheiden. En ik wil bij de mannen horen”, zegt Fahim.

Toch zal het voor Fahim steeds moeilijker worden om tot de mannen te behoren naarmate ze steeds meer vrouwelijke vormen krijgt. Bovendien heeft ze een leeftijd bereikt waarin ze naar Afghaanse maatstaven klaar is voor het huwelijk. Maar ze weigert om over haar toekomst als vrouw na te denken, laat staan als getrouwde vrouw. „Ik ben nog jong en ik geef mijn vrijheid niet op”, is het enige wat ze erover kwijt wil. Vader Mohammad haalt lachend zijn schouders op, ook hij heeft daar even geen antwoord op. En als het dorp erachter komt wie ze echt is? „Dan zeg ik tegen iedereen dat ik bacha posh ben, dat interesseert mij niets. Ik wil voor altijd Fahim blijven.”

